

Rapport

Rapport over een klacht over Nederlandse ambassade in Kabul (Afghanistan).

Datum:

Rapportnummer:

Klacht

Verzoeker, die in de periode 2006-2007 een aantal opdrachten heeft verricht voor de Nederlandse ambassade in Kabul, klaagt er over dat hij door toedoen van medewerkers van de ambassade in een voor hem gevaarlijke situatie is terechtgekomen.

Bevindingen en beoordeling

I Bevindingen

1. Verzoeker, oorspronkelijk afkomstig uit Turkije, heeft de Nederlandse nationaliteit. In 2005 beëindigde hij zijn dienstbetrekking in Nederland en vertrok naar Afghanistan met het doel daar een bouwbedrijf te beginnen.

2. Bij brief van 18 augustus 2009 wendde verzoeker zich tot de Minister-president. In zijn brief merkte hij op dat hij begin 2006, nadat bekend werd dat Nederlandse troepen in Uruzgan gestationeerd zouden worden, contact had opgenomen met de eerste secretaris van de Nederlandse ambassade in Kabul, de heer A. Hij had de heer A had aangeboden om zijn contacten in Uruzgan naar de ambassade in Kabul te halen. Nadat de Nederlandse ambassade hem had laten weten dat zijn contacten vertrouwd werden had verzoeker met allerlei invloedrijke mensen gesproken met als doel hen over te halen om met de Nederlanders te gaan praten.

Verzoeker merkte in zijn brief verder op dat de heer A had aangegeven dat men voor de komst van de troepen een grote Jirga (grote bijeenkomst in Afghanistan, oorspronkelijk van Pashtun stammen, maar later in bijzijn van andere etnische groepen) wilde houden en dat de ambassade graag met de oppositie wilde spreken. Verzoeker had in reactie hierop een aantal zeer invloedrijke mensen van machtige families in Uruzgan (oppositie van de toenmalige gouverneur) overgehaald om naar de Nederlandse ambassade in Kabul te komen. Volgens verzoeker had hij de reis en beveiliging van deze mensen zelf betaald.

De eerste keer had verzoeker volgens zijn zeggen vier mensen onder gevaarlijke omstandigheden meegenomen naar de Nederlandse ambassade te Kabul. Hier hadden zij gesproken met onder meer de heer A. Bij dit gesprek was volgens verzoeker ook de ambassadeur, de heer C langs gekomen om de mensen welkom te heten.

Verzoeker gaf verder aan dat de heer A had voorgesteld dat de door verzoeker bij elkaar geroepen mensen zouden helpen met de voorbereiding van de Grote Jirga in Uruzgan. Verzoeker merkte daarbij op dat hij van de heer A garanties had gevraagd dat alles zo zou lopen zoals werd beloofd. Verzoeker had de heer A uitgelegd dat hij grote risico's zou lopen, zowel persoonlijk als zakelijk, indien Nederland op enig moment deze mensen zou beledigen. Want een vervolgspraak betekende dat deze mensen actief persoonlijk contacten zouden gaan leggen in Uruzgan. Volgens verzoeker had de heer A gezegd geen

enkele twijfel te hebben en verzoeker volkomen te vertrouwen alsmede dat hij erop vertrouwd dat er een Jirga zou worden voorbereid. De mensen die verzoeker mee naar de ambassade had genomen konden starten met het leggen van contact met andere invloedrijke families in Uruzgan met als doel zoveel mogelijk informatie over de verdeling van de macht in Uruzgan te tonen, hetgeen deze groep – met veel persoonlijk risico had gedaan, aldus verzoeker.

Verzoeker merkte verder op dat er vervolgens een tweede gesprek plaatsvond, waarbij verzoeker opnieuw persoonlijke risico's had gelopen door een (grotere) groep naar de ambassade in Kabul te halen. Mevrouw B, "tweede man" op de Nederlandse ambassade was bij dit gesprek aanwezig. Mevrouw B had verzoeker gevraagd een lijst op te stellen met alle belangrijke families in Uruzgan, aldus verzoeker. Deze lijst was vervolgens aan de ambassade overhandigd. Ook had verzoeker volgens zijn zeggen een vergadering georganiseerd tussen medewerkers van verschillende ministeries en de contacten van verzoeker uit Uruzgan.

Verzoeker gaf verder aan dat vanaf april/mei 2006 de contacten met de Nederlandse ambassade waren veranderd. Dit wekte verwondering en achterdocht bij de groep mensen uit Uruzgan, aldus verzoeker. Verzoeker moest steeds liegen tegen zijn contacten. Op een gegeven moment ging een door verzoeker georganiseerde bijeenkomst in Kabul met veertien familiehoofden uit Uruzgan niet door. Achteraf hoorde verzoeker dat mevrouw B op weinig discrete wijze aan een invloedrijke Afghaanse familie in Kabul vragen had gesteld over de handel en wandel van verzoeker in Afghanistan. Als reden hiervoor had mevrouw B opgegeven dat verzoeker zou bemiddelen bij de missie in Uruzgan, aldus verzoeker. De betreffende Afghaanse familie, die een toentertijd populaire horeca gelegenheid runde waar de zakelijke en politieke Afghaanse elite veelvuldig kwam, had de informatie van mevrouw B verder in Kabul verspreid. Omdat verzoeker al vele malen gedwongen was geweest om te liegen tegen de mensen in Uruzgan over de missie en omdat de ambassade plotseling geen contact meer met verzoeker wilde hebben werd de situatie voor verzoeker onhoudbaar, aldus verzoeker.

Zijn mogelijkheden om als zakenman iets goed te willen doen voor de Nederlandse troepen die naar Uruzgan kwamen was naar de mening van verzoeker kapot gemaakt door het lekken van zijn naam door ambassademedewerkers, in het bijzonder door mevrouw B.

Verzoeker merkte in zijn brief verder op dat de heer A zich had verontschuldigd voor het feit dat de Nederlandse ambassade verzoeker had laten vallen. Inmiddels was er een nieuwe ambassadeur en de plannen voor een grote Jirga in Uruzgan gingen niet door. Als reden hiervoor had de nieuwe ambassadeur aangegeven dat er door de Nederlandse overheid een nieuw beleid werd gevoerd ten aanzien van Uruzgan, aldus verzoeker. De nieuwe ambassadeur had verzoeker zijn excuses aangeboden voor de gang van zaken. Verzoeker stelde dat door het niet nakomen van afspraken bij de groep mensen uit Uruzgan verwarring was ontstaan en ook dat het leven van verzoeker hierdoor in gevaar

was gekomen. De groep mensen uit Uruzgan had hun eer en gezicht verloren door de actie van verzoeker, aldus verzoeker. In Afghanistan was dat een doodzonde.

Verzoeker deelde in zijn brief verder mee dat de heer A hem eind 2006 had aangeboden om twee huizen van de ambassade te renoveren. Dit was volgens verzoeker bedoeld als goedmaker voor het niet doorgaan van de eerdere afspraken. Een van de huizen die verzoeker moest renoveren bleek achteraf een Safehouse te zijn. Verzoeker werd verzocht het adres van deze Safehouse geheim te houden, hetgeen hij had gedaan, aldus verzoeker. Het bouwen van het Safehouse beschouwde verzoeker als een binding die hij voor zijn veiligheid wilde hebben met de ambassade.

3. De minister van Buitenlandse Zaken berichtte de gemachtigde van verzoeker bij brief van 21 september 2010:

"... Uw cliënt heeft het initiatief genomen tot het leggen van contact met de Nederlandse Ambassade te Kabul, tegen de achtergrond van de destijds op handen zijnde stationering van de Nederlandse militairen in Uruzgan. Uw cliënt doet er niet geheimzinnig over dat één van zijn beweegredenen tot het nemen van dat initiatief was gelegen in de mogelijkheid om (winstgevende) zaken met de Nederlandse overheid te kunnen doen.

Het kan zijn dat uw cliënt grote verwachtingen ten aanzien van dat zaken doen koesterde. Als dat zo is, dan zijn deze niet of nauwelijks bewaarheid, hetgeen zich laat kwalificeren als "ondernemersrisico".

Uw cliënt heeft de Nederlandse Ambassade te Kabul informatie van niet-vertrouwelijke aard verschaft over – kort gezegd – de situatie en de formele en informele machtsverhoudingen in Uruzgan. Uw cliënt was daarbij – natuurlijk – niet de enige. De Ambassade heeft van vele personen informatie ontvangen, beoordeeld en verwerkt.

Er is mij niet gebleken dat de levensbedreigende situatie waarin uw cliënt stelt te zijn komen te verkeren en nog zou verkeren, is veroorzaakt door handelingen of nalatigheden van medewerkers van het Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken. In het bijzonder bestrijdt de Staat dat het enkele gegeven dat een grote Jirga geen doorgang heeft gevonden, de contacten die uw cliënt tot het organiseren ervan heeft benut, aanleiding kan hebben gegeven om om die reden uw cliënt naar het leven te staan..."

4. Verzoeker kon zich met de reactie van de minister van Buitenlandse Zaken naar aanleiding van zijn klacht niet verenigen en wendde zich tot de Nationale ombudsman met het verzoek zijn klacht in behandeling te nemen.

5. De minister van Buitenlandse Zaken deelde de Nationale ombudsman in reactie op de klacht bij brief van 22 augustus 2011 het volgende mee:

"...In het voorjaar van 2006, in de aanloop naar de ontplooiing van de missie in Uruzgan, meldde (verzoeker; N.o.) zich uit eigen beweging bij de ambassade.

Naar eigen zeggen zou hij door zijn werkzaamheden in Afghanistan over nuttige contacten beschikken die de Nederlanders in Uruzgan van nut zouden kunnen zijn.

De ambassade was in die periode bezig met het opbouwen van een netwerk ten behoeve van de missie (provinciale actoren, nationale actoren, NGO's, internationale organisaties etc.). In dat kader werd enkele malen met (verzoeker; N.o.) gesproken, evenals met enkele van zijn contacten. Specifiek werd gekeken naar geschikte contacten waarmee Nederland een shura/jirga kon houden om de missie te introduceren bij Uruzgaanse tribale vertegenwoordigers.

De eerste shura/jirga/bijeenkomst zou plaatsvinden in Kaboel met de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, de heer Ben Bot; een tweede (grotere) shura in Tarin Kowt rond de aanvang van de missie. De bijeenkomst in Kaboel vond plaats; de bijeenkomst in Tarin Kowt vond uiteindelijk geen doorgang, o.a. vanwege mogelijke veiligheidsrisico's die aan het begin van de missie moeilijk in te schatten waren.

Zoals gebruikelijk bij contacten die door derden werden aangedragen (iets dat vaker voorkwam nadat bekend werd dat Nederland een missie in Uruzgan ging starten) werd door de ambassade bij andere vertrouwde partners nagevraagd of de aangedragen personen bekend waren en wat hun positie/reputatie was.

Het bleek dat de contacten die door (verzoeker; N.o.) werden aangedragen niet van dien aard waren, dat verder contact met hen op diplomatiek niveau opportuun werd geacht. Evenmin leken ze geschikt voor de bijeenkomst met minister Bot in Kaboel (de mogelijke bijeenkomst/jirga in Tarin Kowt werd zoals hierboven vermeld afgelast).

(Verzoeker; N.o.) is door de ambassade vervolgens bedankt voor zijn proactieve opstelling, vergezeld van de uitleg dat de ambassade verder zou gaan met andere provinciale gesprekpartners. Bij de gesprekken met (verzoeker; N.o.) had de ambassade steeds duidelijk gemaakt dat deze inventariserend van aard waren en ook dat hieraan op generlei wijze verwachtingen verbonden konden worden, juist ook om eventuele teleurstelling aan de kant van (verzoeker; N.o.) te voorkomen. Dit werd door (verzoeker; N.o.) ook begrepen..."

6. In zijn reactie van 25 september 2011 merkte verzoeker onder meer op dat hij erover klaagt dat in de periode 2006-2007 de Nederlandse Ambassade in Kaboel met list en bedrog zijn persoon en zijn zakelijke belangen willens en wetens in gevaar had gebracht. Vervolgens had de Nederlandse ambassade verzoeker, toen hij hulp nodig had, in de steek gelaten. Daardoor was verzoeker zijn bedrijf en projecten kwijt geraakt en was zijn leven in gevaar gebracht, aldus verzoeker. Tijdens het eerste gesprek met de heer A van

de ambassade had verzoeker hem verteld dat hij zeker wist dat zijn contacten niet regeringsgezind waren maar tegen de regering van president Karzai waren, aldus verzoeker. Volgens verzoeker had de heer A aangegeven dat Buitenlandse Zaken vooral geïnteresseerd was om in contact te komen met de oppositie in Uruzgan. Ook merkte verzoeker op verteld te hebben over zijn rol en zijn verwachtingen voor zijn inzet. Verzoeker zou in ruil hiervoor grote projecten gegund krijgen. De kosten die verzoeker zou maken zouden betaald worden uit deze projecten. Nadat verzoeker deze zekerheden had gekregen had hij volgens zijn zeggen contact opgenomen met de Taliban leider uit Uruzgan. Tijdens deze gesprekken was naar voren gekomen dat verzoeker garant moest staan voor de ambassade en ook voor de onkosten en beloningen, anders wilden zij niet in gesprek komen met de ambassade. Verzoeker merkte op dat hij deze wens van de Taliban heel duidelijk aan de ambassade had doorgegeven. De heer A had gezegd dat alles met Den Haag was besproken en dat er groen licht was om door te gaan. Dus de opmerkingen van de minister van Buitenlandse Zaken dat het om oriënterende gesprekken ging was volgens verzoeker een grote leugen. Het eerste gesprek met verzoeker was misschien inventariserend, echter alle andere gesprekken met de Taliban leiders in de ambassade waren gerichte gesprekken geweest over Uruzgan. Ook had de ambassade volgens verzoeker gezegd dat de contacten van verzoekers precies die mensen waren waar de ambassade mee in contact wilde komen. Tijdens het bezoek van de Taliban leiders had de ambassade op verzoek van de Taliban alle Afghaanse medewerkers in een kamer opgesloten, omdat zij niet gezien wilden worden, aldus verzoeker. Het konvooi van verzoeker met geblindeerde auto's met gewapende beveiligingsmensen werd zonder te worden gefouilleerd bij de ambassade binnengelaten. Verzoeker en zijn groep mensen werden door de ambassadeur ontvangen en omhelsd. Op deze vergadering waren de heren A en C en mevrouw B aanwezig.

Volgens verzoeker had de ambassade op de 5e vergadering afgesproken dat nog meer Taliban leiders zouden worden benaderd voor de 6e vergadering in ambassade. Toen verzoeker vervolgens met dertien Taliban leiders naar Kaboel was gekomen, deelde de ambassade hem mee dat het ministerie van Buitenlandse Zaken van politieke koers was veranderd en dat de ambassade niet meer met Taliban leiders wilde praten. Verzoeker had dit via de telefoon vernomen en zat met dertien Taliban leiders opgezadeld in zijn eigen huis. Verzoeker stelde dat hij aan de Taliban leiders niet de reden kon vertellen waarom de ambassade geen contact meer met hen wilde hebben. Verzoeker was om die reden met een smoes uit zijn eigen huis vertrokken en had alles moeten achterlaten inclusief lopende projecten en zijn huis. Indien de ambassade hem tijdig had gewaarschuwd had verzoeker tenminste maatregelen kunnen treffen, aldus verzoeker.

Verzoeker werd later uitgenodigd door de heer A om met de nieuwe ambassadeur te komen praten. De nieuwe ambassadeur had verzoeker gevraagd om het Embassy Guesthouse in Kabul te bouwen. Verzoeker had dit aanbod geaccepteerd in de hoop goodwill op te bouwen voor de toekomst om zodoende zijn schade te herstellen, aldus

verzoeker. Verzoeker merkte op dat achteraf bleek dat het Embassy Guesthouse in feite een MIVD safehouse was. Zodoende was verzoeker volgens zijn zeggen door toedoen van de Nederlandse ambassade in Kabul in het web van de MIVD terechtgekomen. Verder was er vanuit de ambassade aan verzoeker gevraagd om een journalist naar Kandahar te vervoeren, terwijl achteraf bleek dat deze journalist een medewerker was van de MIVD (zie wat betreft deze klacht het rapport van de Nationale ombudsman 2011/283).

7. Naar aanleiding van de klacht van verzoeker werd op 1 december 2011 door de substituut-ombudsman, de heer mr. F.J.W.M. van Dooren en in aanwezigheid van de behandelend medewerker van de Nationale ombudsman, de heer A onder ede gehoord. De heer A legde de volgende verklaring af:

"De heer A was in de periode 2005 tot zomer 2007 in Afghanistan werkzaam als ambassadesecretaris. Volgens de heer A had de toenmalige ambassadeur de heer C verzoeker ontmoet tijdens een borrel op de Nederlandse ambassade te Kabul. Verzoeker had de ambassadeur zijn diensten aangeboden. De ambassadeur had de heer A verzocht dit verzoek verder met verzoeker af te handelen. Verzoeker heeft de heer A verteld dat hij ondernemer was en zijn diensten wilde aanbieden. Enerzijds uit vaderlands liefde en anderzijds vanuit zakelijk perspectief (mogelijkheid voor opdrachten) .

Nederland is vanaf januari 2006 bezig geweest een netwerk in Uruzgan op te bouwen om de komst van het Nederlandse leger in Uruzgan voor te bereiden. Om die reden vond er in mei 2006 in aanwezigheid van minister Bot een shura/jirga plaats in Kabul over de a.s. missie met machthebbers uit Afghanistan. Oorspronkelijk werd ook een tweede, grotere shura/jirga in Uruzgan voorzien die kort na aanvang van de missie gehouden zou worden, maar uiteindelijk werd uit veiligheidsoverwegingen besloten deze niet te organiseren.

Voordat de shura/jirga in Kabul plaatsvond heeft er een aantal besprekingen op de ambassade plaatsgevonden. Verzoeker heeft met enkele van zijn contacten in Afghanistan een aantal van deze besprekingen bijgewoond. De ambassade was niet alleen met verzoeker en de Afghaanse NGO in gesprek maar sprak in die tijd met veel verschillende actoren om een netwerk voor Uruzgan op te tuigen.

Het klopt volgens de heer A dat aan verzoeker van tevoren is gezegd dat de functionarissen die hij mee zou brengen ook welkom zouden zijn als deze niet regeringsgezind zouden zijn; formele en informele machtsstructuren overlappen niet altijd in Afghanistan, en de ambassade wilde ook graag mensen horen die kritisch waren op het toenmalige bestuur in de provincie. De ambassade had echter een Afghaanse NGO in de arm genomen om haar te adviseren en de medewerkers van die NGO gaven aan dat de personen die verzoeker meebracht hun niet bekend waren. Daarom kwam de ambassade tot de conclusie dat de contacten die verzoeker aanbracht diplomatiek gezien voor Nederland niet van belang waren. Dit is de reden dat verzoeker niet is ingeschakeld om mensen te regelen voor de shura/jirga in Kabul in mei 2006. Als verzoeker zegt dat de

zesde bespreking die met hem is gevoerd op de ambassade en waarvoor hij een aantal personen had laten komen, op het laatste moment is afgezegd, zou dat kunnen kloppen volgens de heer A, maar hij heeft daar geen precieze herinnering aan.

De heer A heeft verzoeker steeds op het hart gedrukt dat hij geen verwachtingen kon ontlenen aan de gesprekken die hij met de heer A voerde en dat verzoeker bij zijn contacten ook geen verwachtingen mocht wekken.

De heer A merkt op dat in aanloop naar de missie duidelijk werd dat de Amerikanen in Uruzgan verwachtingen bij Afghanen hadden gewekt die naar hun gevoel niet werden nagekomen. Een Afghaan hecht erg veel waarde aan het nakomen van verwachtingen en een verwachting is bij een Afghaan al gauw gewekt. Om die reden zijn de Nederlanders uiterst voorzichtig geweest met het wekken van verwachtingen. Dit is ook de reden dat verzoeker duidelijk is gezegd dat hij geen verwachtingen kon ontlenen aan de gesprekken en dat hij dit ook duidelijk moest maken aan zijn contacten.

De heer A heeft verzoeker nooit gezegd dat hij beloond zou worden voor zijn diensten. Ook heeft hij verzoeker niet gezegd dat de besprekingen voor 100% door zouden gaan. De bewering van verzoeker dat hij Taliban heeft meegenomen naar de ambassade is voor zijn rekening. De heer A weet echter pertinent zeker dat niemand zich toen identificeerde als "taliban". Dat zou ook nogal vreemd zijn geweest, aangezien de taliban niets met westerse machten van doen wilde hebben, behalve ze uit Afghanistan verjagen.

Wat betreft het guest house merkt de heer A op dat hij het sneu vond voor verzoeker dat diens medewerking bij het houden van de besprekingen niet meer nodig was. Toen de bouw van het guest house ter sprake kwam heeft hij de naam van verzoeker, als Nederlands sprekende aannemer genoemd. De heer A is niet betrokken geweest bij het tot stand komen van het contact met verzoeker ten aanzien van het bouwen van het guest house. De heer A weet dan ook niet precies hoe verzoeker aan de opdracht is gekomen.

De heer A heeft van verzoeker gehoord dat mevrouw B tijdens een diner over verzoeker informatie heeft ingewonnen. Volgens verzoeker is hij daardoor als spion bekend komen te staan.

De heer A vindt het logisch dat de ambassade informatie over iemand inwint alvorens met iemand in zee te gaan."

8. Op 20 januari 2012 werd door de substituut-ombudsman de heer mr. F.J.W.M. van Dooren en in aanwezigheid van de behandelend medewerker bij de Nationale ombudsman mevrouw B onder ede gehoord. Haar verklaring luidt als volgt:

"Mevrouw B was in de periode zomer 2004 tot begin juni 2006 werkzaam als "tweede man" op de Nederlandse ambassade te Kabul.

Mevrouw B heeft verzoeker niet gesproken bij een borrel op de ambassade waarop hij kennisgemaakt zou hebben met de heren C en A. Zij is aan verzoeker op een later tijdstip op de ambassade kort voorgesteld toen hij een afspraak met de heer A had.

Mevrouw B kan zich niet herinneren of er bijeenkomsten met verzoeker en mensen uit Uruzgan op de ambassade waren. Verzoeker was geen contactpersoon van haar maar van haar collega; zij had geen rechtstreeks contact met hem en geen zicht op het contact dat hij met anderen van de ambassade zou hebben gehad. Wel weet ze dat er behoefte was om veel over de achtergrond van Uruzgan te weten te komen en om mensen en representanten te leren kennen. Onder hen bevonden zich ook mensen die zich eigener beweging bij de ambassade meldden. Een van die mensen was verzoeker.

Mevrouw B kan niet bevestigen dat gasten van verzoeker op de compound van de ambassade zouden zijn ontvangen. Zij kan zich iets dergelijks niet herinneren. Bijeenkomsten zoals verzoeker beschrijft, waarbij mensen in konvooi werden vervoerd en bij aankomst door de ambassadeur werden omhelsd, komen haar volstrekt onbekend en onwaarschijnlijk voor.

Mevrouw B herkent de hele opdrachtrelatie zoals door verzoeker gesteld niet. Mevrouw B herinnert zich alleen een voortdurend aandringen van verzoeker en dat zij op uitnodiging van haar collega A een keer is aangeschoven bij een gesprek dat verzoeker met hem had afgesproken. De ambassade wilde geen valse verwachtingen wekken en ook wilde Nederland niet exclusief met iemand in zee gaan. Zij herinnert zich dat dit met verzoeker is besproken en dat hij dit onderschreef. Mevrouw B merkt op dat het in haar tijd in Kabul niet ongebruikelijk was dat mensen die een band hadden met Nederland hun diensten aanboden aan de ambassade. Dit was heel sympathiek, maar veel diensten waren niet nodig.

Dat een bespreking op de ambassade niet zou zijn doorgegaan komt mevrouw B geheel onbekend voor. Voor zover verzoeker aanvoert dat een bespreking op de ambassade op het laatste moment niet is doorgegaan en waarvoor hij mensen van de Taliban had uitgenodigd, lijkt dit mevrouw B hoogst onwaarschijnlijk.

Het was geheel niet de regel of praktijk dat de ambassade in ruil voor diensten wederdiensten aanbood. Dat de ambassade aan verzoeker wederdiensten zou hebben aangeboden, acht mevrouw B hoogst onwaarschijnlijk. Verzoeker had geen banden met mensen van de ambassade en geen organisaties, referenten of instanties achter zich die bij de ambassade bekend waren. Verzoeker vertoonde aanhoudend gedrag in het aanbieden van zijn diensten aan de ambassade.

Mevrouw B heeft dan ook geen concrete herinneringen aan het door de ambassade inwinnen van informatie over verzoeker. Er waren voor de ambassade veel belangrijkere contacten om Uruzgan te leren kennen dan verzoeker.

Op de vraag op welke wijze de betrouwbaarheid van verzoeker door de ambassade zou zijn getest deelde mevrouw B mee dat de vraag of verzoeker betrouwbaar was een issue was op de ambassade. Dit omdat verzoeker geen banden had met mensen of organisaties achter zich die de ambassade bekend waren. Mevrouw B heeft geen concrete herinneringen of de betrouwbaarheid van verzoeker zou zijn getest. Zij weet wel dat dit normaliter altijd heel discreet gebeurde maar zij weet niet of er het geval van verzoeker acties zijn ondernomen om zijn betrouwbaarheid na te gaan. Mevrouw B herinnert zich verzoeker vooral als een persoon die zich bleef aanbieden maar niet belangrijk was voor de ambassade.

Mevrouw B vindt de beschuldiging van verzoeker absurd dat zij door haar loslippigheid verzoeker in een gevaarlijke positie zou hebben gebracht. Zij heeft geen informatie over verzoeker ingewonnen. Zij herinnert zich niet dat andere bronnen die informatie over Uruzgan gaven ooit over verzoeker spraken. Dit heeft haar twijfel over de betrouwbaarheid van verzoeker versterkt. Zij benadrukt nogmaals dat zij zelf geen informatie over verzoeker heeft ingewonnen.

Mevrouw B merkt verder op dat zij volgens verzoeker bij een bijeenkomst in het Guesthouse met minister Kamp van Defensie aanwezig zou zijn geweest. Dit is onmogelijk, omdat mevrouw B voor de bouw van het Guesthouse al was teruggekeerd naar Nederland en sindsdien niet meer in Kabul is geweest."

9. Op 20 januari 2012 werd door de substituut-ombudsman de heer mr. F.J.W.M. van Dooren en in aanwezigheid van de behandelend medewerker bij de Nationale ombudsman de heer C onder ede gehoord. Het verslag van de door de heer C afgelegde verklaring luidt als volgt:

"De heer C was in de periode mei 2004 tot eind juli/begin augustus 2006 ambassadeur in Kabul. De heer C was in die tijd betrokken bij de voorbereidende handelingen van de missie in Uruzgan.

De heer C kan zich verzoeker niet herinneren. Hij kan zich ook niet voor de geest halen hoe verzoeker eruit ziet. De heer C kan daarom niets verklaren over zijn contacten met verzoeker.

Naar aanleiding van de klacht van verzoeker heeft de heer C geruime tijd geleden contact opgenomen met de heer A om zijn geheugen op te frissen. Dit heeft er echter niet toe geleid dat hij zich een voorstelling van verzoeker kan maken. Naar aanleiding van de opmerking van de heer A over de maandelijks borrel voor Nederlanders in Afghanistan op de Nederlandse ambassade acht de heer C het mogelijk dat hij verzoeker tijdens een van deze borrels de hand heeft geschud en dat hij de heer A heeft gevraagd met hem te spreken. De heer C benadrukt nogmaals dat hij zich dit niet kan herinneren.

De heer C kan zich wel voorstellen dat verzoeker zijn diensten heeft aangeboden maar hij weet niet welke diensten verzoeker heeft aangeboden. Er waren meer Nederlanders in Afghanistan die hun diensten aanboden. Er werd door de ambassade geen tegenprestatie aangeboden voor het aanbrengen van contacten. De heer C wees er op dat de heer A bij uitstek de taak had om dit soort contacten te leggen.

Volgens de heer C is het mogelijk dat de contacten die verzoeker aandroeg zijn afgewezen. Men was alleen op zoek naar contacten met mensen die daadwerkelijk een rol speelden in de Afghaanse samenleving. Men moest weten wie er tegenover minister Bot kwamen te zitten.

In de tijd dat de missie werd voorbereid is gekeken wie wie is in Afghanistan en wie welke rol speelde in Uruzgan. Tijdens het bezoek van minister Bot aan Afghanistan ter voorbereiding van de missie heeft een bijeenkomst (shura) plaatsgevonden van de minister met vertegenwoordigers van de Afghaanse gemeenschap.

Tijdens de voorbereiding is geprobeerd een beeld te krijgen van de situatie in Uruzgan en is vanuit de ambassade informatie ingewonnen bij verschillende mensen.

Het was de taak van de ambassade mee te werken aan de opbouwkant (civiele kant) van de missie, zoals het bouwen van scholen en ziekenhuizen, wat belangrijk was om na te gaan welke ontwikkelingsmogelijkheden er waren in Uruzgan.

Op de vraag waarom de tweede shura niet is doorggegaan, antwoordt de heer C dat er wel een tweede shura was gepland. Deze zou evenwel plaatsvinden in Uruzgan en niet in Kabul. De heer C weet niet waarom de tweede shura niet is doorggegaan.

Tijdens de tijd van de heer C zijn er wel meerdere bijeenkomsten op de ambassade geweest met Afghaanse vertegenwoordigers. Dat waren vaak kleurrijke mensen. De heer C is ook wel bij dergelijke bijeenkomsten aanwezig geweest maar deze verliepen niet op de manier zoals verzoeker heeft geschetst.

De ambassade heeft nooit contact gezocht met de Taliban. De Taliban was de vijand. De Taliban pleegde aanslagen op scholen en ziekenhuizen, terwijl Nederland juist bezig was met de opbouw van Uruzgan en betrokken bij het bouwen van scholen etc. De opmerkingen van verzoeker dat de ambassade interesse had om mensen van de Taliban uit te nodigen voor een gesprek op de ambassade, kan de heer C daarom in het geheel niet plaatsen. Er was wel contact met de oppositie. Deze oppositie bestond uit stammen die niet vertegenwoordigd waren in de regering van Afghanistan. Dit betekent dus niet dat dit mensen van de Taliban waren.

Aangezien de heer C zich verzoeker niet kan herinneren, kan hij ook niets verklaren over de beëindiging van het contact met verzoeker. De bouw van het guest house speelde na zijn ambtsperiode in Kabul. De heer C kan hierover niets verklaren.

De heer C heeft afgesproken dat al zijn medewerkers alle vertrouwelijkheid in acht nemen bij het inwinnen van informatie over bepaalde contacten. Het verhaal van verzoeker over mevrouw B past daar dan ook niet in.

10. In zijn nadere reactie van 10 maart 2012 handhaafde verzoeker zijn eerder ingenomen standpunten. Hij benadrukte dat hij het vreemd vond dat hij volgens de ambassade niet belangrijk en betrouwbaar genoeg zou zijn maar wel betrouwbaar genoeg was om het safehouse te bouwen. Ook merkte hij op dat hij niet begreep waarom de ambassade vijf keer met hem en zijn contacten (de Taliban) een gesprek had gehad indien hij niet betrouwbaar zou zijn.

11. In reactie op het verslag van bevindingen benadrukte de minister in zijn brief van 25 mei 2012 aan de Nationale ombudsman onder andere dat de contacten met verzoeker hadden plaatsgevonden zoals met vele andere personen. De andersluidende verklaringen van verzoeker kwamen geheel voor zijn rekening. Dit gold volgens de minister evenzeer voor zijn verklaringen met betrekking tot de Taliban. Er was door de ambassade niet met Talibanleiders gesproken. De ambassade onderhield in die periode contacten met vertegenwoordigers van de Afghaanse centrale en lokale overheid, alsmede tribale leiders en stam- en dorpsoudsten uit Uruzgan. Van sommige gesprekspartners was het niet altijd helemaal duidelijk of zeker waar hun precieze loyaliteit lag. Oppositie tegen de toenmalige regering stond daarbij zeker niet gelijk aan "Taliban", en er was zeker geen contact gezocht met leiders waarvan bekend was dat zij rechtstreeks verbonden waren aan het gewelddadige verzet tegen de Afghaanse regering en internationale gemeenschap.

Voorts merkte de minister op dat de door verzoeker geschetste gebeurtenissen met betrekking tot de ambassade zich hebben voorgedaan in het voorjaar van 2006. Uit de door verzoeker aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie blijkt dat verzoeker pas in 2009 uit Afghanistan was vertrokken. Indien verzoeker zich in (levens)gevaar achtte dan had het volgens de minister in de rede gelegen dat hij in 2006 Afghanistan al had verlaten.

12. Verzoeker deelde de Nationale ombudsman in zijn schriftelijke reactie van 23 mei 2012 onder meer mee (in tegenstelling tot hetgeen hij in zijn brief van 18 augustus 2009 aan de Minister-president had vermeld, zie hiervoor onder 2.; N.o.) dat het verzoek om in contact te komen met verzoekers contacten in Uruzgan uit was gegaan van de Nederlandse ambassade en niet van hem. Op verzoek van de Nederlandse regering had verzoeker mensen die tegen de regering waren in contact gebracht met de ambassade. Nadat de ambassade plotseling de zesde bijeenkomst had afgeblazen en verzoeker door de ambassade aan zijn lot was overgelaten had verzoeker moeten vluchten en moeten vechten voor zijn projecten. Verzoeker voelde zich misbruikt door de ambassade. Hij had de ambassade in contact gebracht met de Taliban en vervolgens liet de ambassade hem vallen. Het was ook de opdracht van de ambassade geweest contacten te leggen met de Taliban. Volgens verzoeker wilde de Nederlandse regering met de Taliban onderhandelen om aan te tonen dat zij bereid was om met de Taliban om de tafel te gaan zitten en om in

Uruzgan veiligheidsgaranties te krijgen voor de Nederlandse troepen. Verzoeker was van mening dat de door de heren A en C en mevrouw B tegenover de substituut-ombudsman afgelegde verklaringen onder andere wat betreft het tot stand komen van de contacten, met wie de bijeenkomsten hadden plaatsgevonden en het inwinnen van informatie over verzoeker niet naar waarheid waren afgelegd.

II Beoordeling

13. Verzoeker klaagt er over dat hij door toedoen van medewerkers van de ambassade in een voor hem gevaarlijke situatie is terechtgekomen. Volgens verzoeker heeft de ambassade abrupt de gesprekken die verzoeker had geregeld met invloedrijke mensen uit Uruzgan beëindigd. Door het niet nakomen door de ambassade van de met verzoeker gemaakte afspraken had de groep mensen hun eer en gezicht verloren en is het leven van verzoeker in gevaar gekomen.

14. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat de overheid de verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn. Dit brengt met zich mee dat de Nederlandse ambassade als zij gebruik maakt van de diensten van een burger ervoor waakt dat die burger niet aan een onaanvaardbaar risico wordt blootgesteld.

15. Vast staat dat verzoeker aan de ambassade zijn diensten heeft aangeboden. Hij deed dit enerzijds uit vaderslandsliefde en anderzijds uit zakelijk oogpunt. Verzoeker heeft aangeboden om de ambassade in contact te brengen met leden van de Afghaanse oppositie. De ambassade erkent dat er enkele malen met verzoeker alsmede met enkele van zijn contacten oriënterende gesprekken hebben plaatsgevonden. Volgens de ambassade waren de contacten die verzoeker had aangedragen niet van belang voor verder contact op diplomatiek niveau. Dit was aanleiding voor de ambassade om verzoeker te bedanken en hem mee te delen dat de ambassade verder zou gaan met andere gesprekspartners.

16. De Nationale ombudsman is van oordeel dat niet aannemelijk is geworden dat verzoeker door toedoen van medewerkers van de ambassade in een voor hem gevaarlijke situatie is terechtgekomen. Betrokken ambtenaren hebben onder ede verklaard dat verzoeker van te voren is meegedeeld dat deze gesprekken oriënterend van aard waren, dat verzoeker aan deze gesprekken geen verwachtingen kon ontlenen en dat hij dit ook duidelijk moest maken aan zijn contacten. Dat er door de ambassade informatie is ingewonnen over verzoeker en over zijn contacten is gelet op het doel van deze gesprekken begrijpelijk. Niet is echter gebleken dat de ambassade op een dusdanige wijze informatie over verzoeker heeft ingewonnen dat verzoeker hierdoor in een gevaarlijke situatie is terechtgekomen. Verzoeker heeft dit ook niet aannemelijk weten te maken. Daarbij komt dat verzoeker zelf zijn diensten heeft aangeboden aan de Nederlandse ambassade in Afghanistan mede omdat hij daar financieel profijt van verwachtte. Indien de

door verzoeker aangedragen contacten voor hem een veiligheidsrisico inhielden, kan dat de ambassade niet worden verweten.

De Nationale ombudsman realiseert zich dat de lezingen van verzoeker enerzijds en de betrokken ambtenaren anderzijds ver uiteenlopen. Hij heeft bij de beoordeling van deze zaak een zwaarder gewicht toegekend aan de lezing van de ambtenaren, aangezien deze onder ede afgelegde verklaringen consistent zijn en hem aannemelijk voorkomen, terwijl anderzijds de lezing van verzoeker op onderdelen ongeloofwaardig voorkomt (bijv. waar deze stelt dat de ambassade in contact wilde komen met de Taliban).

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Nederlandse ambassade te Kabul (Afghanistan), is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 7 december 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer X, met een klacht over een gedraging van Nederlandse ambassade in Kabul (Afghanistan).

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Buitenlandse Zaken, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Buitenlandse Zaken verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werden drie voormalig medewerkers van de Nederlandse ambassade in Kabul door de substituut-ombudsman mr. Van Dooren onder ede gehoord.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reacties van betrokkenen gaven aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. De door verzoeker op 7 december 2010 aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie.
2. De door de minister van Buitenlandse Zaken op 22 augustus 2011 aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie.
3. De door de voormalig medewerkers van de Nederlandse ambassade tegenover de substituut-ombudsman onder ede afgelegde verklaringen.